

Fiche 10: Verordening inzake Europees Regionaal Ontwikkelingsfonds

Titel:

Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the European Regional Development Fund

Datum Raadsdocument: 23 juli 2004

Nr. Raadsdocument: 11688/04

Nr. Commissiedocument: COM (2004) 495

Eerstverantwoordelijk ministerie: Economische Zaken in nauwe samenwerking met Buitenlandse Zaken en Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer i.o.m. FIN, SZW, BZK, LNV, V&W, OCW, VWS, IPO, VNG, UvW

Behandelingstraject in Brussel: Raadswerkgroep Structuurfondsen, RAZEB.

De horizontale aspecten van dit voorstel, dat deel uitmaakt van het pakket voorstellen in het kader van de Financiële Perspectieven 2007-2013, worden behandeld in de Ad Hoc Groep Financiële Perspectieven (en de RAZEB).

Achtergrond, korte inhoud en doelstelling van het voorstel:

Achtergrond

Dit voorstel maakt deel uit van het pakket voorstellen in het kader van de nieuwe Financiële Perspectieven 2007-2013. De Commissie publiceerde een overkoepelende mededeling over dit pakket (COM 2004/487). Over deze overkoepelende mededeling is het parlement separaat geïnformeerd door middel van een Kamerbrief betreffende "Reactie op voorstellen van de Commissie inzake de nieuwe Financiële Perspectieven 2007-2013" (d.d. 20 september 2004).

De Commissie heeft voorstellen voor vijf nieuwe verordeningen gepresenteerd voor het cohesiebeleid voor de periode 2007-2013. Het voorstel voor de verordening Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) is daar een van. De andere verordeningen zijn de algemene verordening met gemeenschappelijke bepalingen voor alle instrumenten (ook wel 'kaderverordening'), specifieke verordeningen voor het Europees Sociaal Fonds (EFS) en het Cohesiefonds en tenslotte een verordening die het mogelijk maakt voor de lidstaten en de regio's om instanties voor grensoverschrijdende samenwerking in te stellen. Over deze voorstellen zijn eveneens BNC-fiches opgesteld.

De door de Commissie gebruikte terminologie kan tot verwarring leiden in vergelijking met het huidige structuur- en cohesiebeleid. Zowel het structuur- als het cohesiebeleid worden in de voorstellen onder de noemer 'cohesiebeleid' gebracht. Binnen het cohesiebeleid kunnen volgens de voorstellen middelen worden toegekend op grond van regionale welvaart (o.m. het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling) en op grond van nationale welvaart (het Cohesiefonds). In dit fiche wordt de term cohesiebeleid aangehouden in de zin van de voorstellen van de Commissie.

In februari 2004 publiceerde de Commissie het Derde Cohesierapport. Hierin staan de hoofdlijnen van de voorstellen van de Commissie verwoord. Over het Derde Cohesierapport heeft het kabinet aan de Tweede Kamer een brief geschreven met een reactie op dit rapport (TK 21 501-20 nr. 240). Het voorstel voor de EFRO verordening is samen met de overige bovengenoemde vier verordeningen een uitwerking van het Derde Cohesierapport.

Het voorstel voor de EFRO verordening dient ter vervanging van de huidige EFRO verordening (1783/1999). Deze laatste is van toepassing in de programmeringsperiode 2000-2006 en het voorliggende voorstel zou van toepassing moeten zijn op de periode 2007-2013.

Doel van het voorstel

In de concept-verordening wordt vastgelegd waar het EFRO aan moet bijdragen, aan welke thema's het besteed mag worden en welke kosten niet voor een gemeenschapsbijdrage in aanmerking komen. Voorts worden bijzondere bepalingen gegeven voor bepaalde gebieden (in de algemene verordening COM 2004/492 staan de algemene bepalingen). Het betreft de volgende gebieden: stedelijke en landelijke gebieden, gebieden afhankelijk van visserij, ultraperifere gebieden en gebieden met natuurlijke handicaps. Tenslotte bevat het bepalingen specifiek voor de doelstelling Europese territoriale coöperatie/samenwerking.

Korte inhoud van het voorstel

Het EFRO dient met name voor versterking van concurrentiekracht en innovatie, creatie van structurele arbeidsplaatsen en bevordering van duurzame groei. Voorts wordt grensoverschrijdende, transnationale en interregionale samenwerking gefinancierd uit het EFRO.

Per doelstelling worden de thema's benoemd waarop de focus binnen de programma's dient te liggen. Deze thema's bevatten geen verrassingen aangezien deze reeds waren opgenomen in het Derde Cohesierapport. De verordening betreft in feite een nadere concretisering en de juridische vertaling.

Convergentie:

- onderzoek en technologische ontwikkeling, innovatie en ondernemerschap;
- informatiemaatschappij;
- milieu;
- risicopreventie;
- toerisme;
- transportinvesteringen;
- energie;
- scholing;
- gezondheid;
- investeringen in Midden en Klein Bedrijf.

Regionale concurrentiekracht en werkgelegenheid:

- innovatie en kenniseconomie;
- milieu en risicopreventie;
- toegankelijkheid tot transport- en telecommunicatienetwerken.

Europese territoriale samenwerking:

- ontwikkeling van economische en sociale acties in grensgebieden;
- ontwikkeling door transnationale samenwerking op het gebied van watermanagement, verbetering bereikbaarheid, risicopreventie, ontwikkeling van wetenschappelijke en technologische netwerken;
- netwerkvorming en kennisuitwisseling.

De bepalingen ten aanzien van stedelijke, landelijke en ultraperifere gebieden en gebieden met natuurlijke handicaps gaan in op bijzondere aandachtspunten die samenhangen met de aard van die gebieden. Daarnaast staat de bepaling t.a.v. stedelijke gebieden een grotere mate van flexibiliteit toe tussen EFRO en ESF (10%) dan de kaderverordening (5%).

De bepalingen voor Europese territoriale samenwerking zijn in deze verordening neergelegd vanwege het specifieke karakter van programmering met verschillende partners uit verschillende lidstaten. Het betreft

[illegible]

Noord	1.237.450	874.110	341.900	341.900				532.210	259.198	7.248	258.516	7.248	363.340
Oost	391.437	360.380	141.560	141.560				218.820	99.422	40.940	64.061	14.397	31.057
Zuid	395.891	325.086	139.870	139.870				185.216	54.643	41.145	71.271	18.158	70.805
Steden	587.956	547.252	199.670	199.670				347.582	146.629	27.538	155.467	17.947	40.703
Urban (1)													
Amsterdam	31.149	27.629	8.940	8.940				18.689	9.344		9.344		3.520
Rotterdam	23.744	23.744	8.939	8.939				14.804	7.200		7.603		
Heerlen	32.183	32.183	11.920	11.920				20.263	8.509	1.604	9.093	1.057	

Consequenties voor nationale en decentrale regelgeving/beleid, (informatie over het inschakelen van nationale agentschappen / zelfstandige bestuursorganen e.d., implementatie en uitvoering, notificatie en handhaving en/of sanctionering):

De consequenties voor de nationale en decentrale regelgeving/beleid zijn neergelegd in de algemene verordening (zie betreffende BNC-fiche over COM 2004/492.

Voorgestelde implementatietermijn (bij richtlijnen) dan wel voorgestelde datum inwerkingtreding (bij verordeningen en beschikkingen) met commentaar t.a.v. haalbaarheid:

Op z'n vroegst 1 januari 2007, 20 dagen na officiële publicatie. Deze termijn is haalbaar, zij het dat de uitvoering van de programma's voor het cohesiebeleid voorbereidingstijd vergen. Vaststelling van de verordening dient daarom tijdig plaats te vinden. In geval van eventuele aanvullende Commissieverordeningen valt de haalbaarheid te bezien.

Consequenties voor ontwikkelingslanden:

Het is vooralsnog onbekend welk effect de toedeling van dit fonds heeft op de concurrentieverhoudingen tussen de EU en ontwikkelingslanden. In principe kunnen subsidies uit deze fondsen leiden tot handelsverstoringen dit is echter alleen meetbaar op het niveau van de programma's.

Nederlandse belangen en eerste algemene standpuntbepaling:

De Nederlandse stellingname ten aanzien van het cohesiebeleid – waar EFRO onder valt – maakt integraal onderdeel uit van de Nederlandse inzet voor de nieuwe Financiële Perspectieven (2007-2013). Leidend hierbij is het Hoofdlijnenakkoord, dat uitgaat van reëel constante bruto-afrachten. Dit is vertaald naar reëel constante financiële perspectieven: een EU-begroting van ten hoogste 1% EU-BNI. Om ruimte te creëren voor de gewenste intensiveringen (bijvoorbeeld JBZ) zet Nederland in op een structuurenveloppe die in reële termen daalt. Voor Nederland is op het gebied van cohesiefondsen de cohesiebenadering, waarbij cohesiemiddelen uitsluitend worden gericht op de armste lidstaten, het uitgangspunt.

Nederland heeft er verder belang bij dat –ongeacht of de Europese Raad besluit dat ook Nederland in de periode 2007-2013 EFRO-middelen toegewezen krijgt- het rendement van de inzet van deze middelen maximaal is. Immers –ook in het geval Nederland geen EFRO –middelen ontvangt- betaalt Nederland wel mee.

De Commissie streeft een betere aansluiting van Cohesiebeleid op de Lissabonstrategie na, met name via de doelstelling Regionale concurrentiekracht en werkgelegenheid. De mate waarin dit mogelijk is, is volgens Nederland beperkt. Investerings in (relatieve) achterstandsregio's op thema's die overeenkomen met die van de Lissabonstrategie komt wellicht ten goede aan groei van die regio, maar kan ten koste gaan van groei op nationaal of Europees niveau (bijvoorbeeld wanneer natuurlijke processen als agglomeratievorming en

arbeidsmigratie worden tegengegaan). Instemming met de thema's in de EFRO verordening leidt daarom niet automatisch tot een bijdrage aan de Lissabonstrategie. Wat betreft de convergentiedoelstelling gaan de thema's verder dan puur Lissabon-gerelateerd, wat vanuit cohesieoogpunt ondersteund kan worden. De doelstelling regionale concurrentiekracht en werkgelegenheid is niet slechts bedoeld voor het wegwerken van de grootste achterstanden maar kan volgens de Commissievoorstellen ook ingezet worden in (relatief) welvarende regio's, inclusief die in rijke lidstaten. Deze doelstelling past niet binnen het Nederlandse cohesiestandpunt. Mocht de Raad besluiten deze doelstelling te handhaven en daaronder middelen te verstrekken aan rijke lidstaten, is een aanscherping van de thematiek gewenst (scherper richten op de Lissabondoelstelling, mogelijk in relatie tot eventuele aanscherping van de Lissabonstrategie zelf) om investeren in groei i.p.v. regionale achterstanden mogelijk te maken. Toevoegingen aan de opgenomen thema's dienen te worden tegengegaan.

Ten aanzien van de stedelijke dimensie dient een relatie te kunnen worden gelegd tussen kansen en problemen in stedelijke gebieden.

Ten aanzien van de specifieke regels voor de doelstelling Europese territoriale samenwerking was de inzet hiervoor maatwerk in regelgeving te bieden. Het aparte hoofdstuk hiervoor in de EFRO-verordening is daarom toe te juichen. Nadere bestudering is noodzakelijk om te beoordelen of de voorstellen in voldoende mate voorzien in het gewenste maatwerk. Nadere verduidelijking ten opzichte van de EGCC verordening is gewenst.